

BYGG MESTEREN

UTGAVE 0122 FAGTIDSSKRIFT FOR TØMRERFAGET
WWW.BYGGMESTEREN.AS

Mange innspill til
ny opplæringslov

Gammelt og nytt møtes i Trondheim

Når blir det helt trygt
å velge behandlet tre?

Energirehabilitering kuttet
strømregningen med 75%

ISOLA

DU PONT
Tyvek

Forskjellen ligger i teknologien

Isola Tyvek®

Norges mest fuktsikre vindsperre

- Spunnet i ett homogent sjikt
- 100 % membran – tvers igjennom
- Slagregnstett – testet for 600 Pa
- Tørker ut bygget raskt og sikkert
- 6 mnd. ubeskyttet uten kledning

the
Original
proven since 1990

Tyvek®-duken 150 x forstørret

Bygg bedre, enklere

KLIKK HER
FOR MER INFO

isola

BYGGMESTEREN

UTGAVE 01/22 - ÅRGANG 96

Utgitt av Byggforlaget AS

Sørkedalsveien 9,
Pb. 5475 Majorstuen, 0305 Oslo

E-post: post@byggmesteren.as

REDAKSJON

PER BJØRN LOTHERINGTON

ansvarlig redaktør

Direkte tlf: 917 21 550

E-post: pbl@byggmesteren.as

CHRISTOPHER KUNØE

webansvarlig

Direkte tlf: 917 63 644

E-post: ck@byggmesteren.as

ANNONSER

ANNE-GRETHE KROGDAHL

Direkte tlf: 948 84 001

E-post: agk@byggmesteren.as

ANNONSEFORMATER OG PRISER

Format (bredde x høyde) 4 farger

Oppslag (385x260 mm): 37.990,-

1/1 side (185x260 mm): 27.100,-

1/2 side (185x130/90x260 mm): 19.150,-

1/4 side (90x130/185x65 mm): 10.550,-

Bilag: 18.750 - 39.900,- Priser eks. MVA

PRODUKSJON

FORSIDEFOTO: Harald Vingelsgaard

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 20. jan.

NESTE UTGIVELSE: 21. februar

GRAFISK UTFORMING: Jan Almås

TRYKK: 07 Media AS

ABONNEMENT

INFO-SYS

Tlf: 22 53 53 34

E-post: byggmesteren@info-sys.no

ABONNEMENTSPRISER 2022

Papir + digital ordinær pris: kr 870,-

Papir + digital utland: kr 930,-

Papir + digital pensjonist/student/
medarbeider: kr 490,-

Digital ordinær pris: kr 715,-

F Fagpressen

Opplag: 5.290

Opplagskontrollert av

Fagpressens Mediekontroll

Antall lesere: 39.000

(Kilde: Kantar Media Fagpresse 2018)

Rådgiverens viktige rolle

I det havet av utdanningstilbud som møter unge mennesker i dag, er det åpenbart at de trenger hjelp, råd og veiledning til å velge utdanning og yrkesvei. De må så å si få hjelp til å svømme før de legger ut i kunnskapshavet. Som sine første svømmelærere har de gjerne foreldre, søsken og kamerater, men hovedlæreren er rådgiveren på skolen.

Det er bare rådgiveren i skolen det kan stilles formelle kompetansekrav til. Siden rådgiveren har en så viktig rolle, er det underlig at kunnskapsdepartementet i forslaget til ny opplæringslov ser ut til ikke å ville stille krav om spesiell kompetanse til denne yrkesgruppa.

Det vekker naturlig nok reaksjoner i høringen om Opplæringsloven som pågikk fram mot jul.

Rådgiveren har jo et stort ansvar for valg unge skal gjøre og som kan føre dem i retning en interessant utdanning og etter hvert en meningsfylt jobb, eller til frafall og ledighet for dem som faller ut før utdanningsløpet er fullført. Frafallet i videregående opplæring er jo en hodepine som den ene kunnskapsministeren etter den andre setter krefter inn på å løse. For uten fullført skolegang, stenges mange dører i arbeidslivet.

Rådgivere er blant dem som reagerer på Kunnskapsdepartementets forslag. De skulle være de beste til å vurdere kompetansebehov på eget område. I høringen foreslår Rådgiverforum Norge at kompetansekrav og oppgaver for en rådgiver må forskriftsfestes. Hvis ikke kan rådgivningen bli en salderingspost i en travel skolehverdag.

«Den som skal føre unge ut i det store utdanningshavet, må selv kunne svømme.»

I høringen tar også Byggmesterforbundet og NHO til orde for at rådgiveren må ha kunnskap om næringslivets kompetansebehov. NHO mener skolene må hente inn nødvendig kompetanse fra næringslivet eller opplæringskontorene om de ikke har den selv.

Byggmesterforbundet mener manglende kompetanse om arbeidslivet, karriere og jobbmuligheter, kan føre til at rådgivning om yrkesfagene blir preget av kunnskapsløshet og fordommer. Det finnes det mange eksempler på, argumenteres det.

Vi er enig med de to organisasjonene. Skal svømmelæreren lykkes i å lære noen å svømme, kreves det at han selv er trygg i vannet.

Per Bjørn Lotherington

PER BJØRN LOTHERINGTON
ANSVARLIG REDAKTØR

INNHold

NYHETER

Regjeringens nasjonale innkjøpsregler starter i byggebransjen.....	6
Hundrevis av innspill til ny opplæringslov.....	8
Når blir det helt trygt å velge behandlet trekledning?.....	10
Lokalpatrioter med sjeldent leilighetsbygg i hjembygda.....	12
Nyhetsnotiser.....	14

REPORTASJER

Strømregningen redusert med 75 % etter energirehabilitering.....	16
Gammelt og nytt møtes på Kalvskinnet i Trondheim.....	18
Lite firma kan håndtere krevende kunder.....	22

TØMREREN

Lærlingen har en fast mentor i hele læretida.....	25
Godt å kunne reise et hus på én dag.....	28
Lærlinger la nytt spontak i krigsleiren.....	30
Produktnyheter.....	32

Strømregningen redusert med 75 % etter energirehabilitering

Godt å kunne reise et hus på én dag

Foto:
Hans Kristian
Bergan Steen

Matilde besto svenneprøven til meget godt

HOKKSUND: Matilde Eystø (20) fikk en krevende oppgave til svenneprøven, men klarte den med glans. Hun besto til meget godt, og får ros av prøvenemnda.

Oppgaven var å legge tømmermannspanel på en gavlvegg og sette inn ei dør i et stort hundehus i Hokksund ved Drammen.

– Det var moro å se hvor godt Matilde løste både det teoretiske og det praktiske. Resultatet var veldig bra, jeg kunne ikke gjort det bedre selv, sier byggmester Torger Gurandsrud

som vurderte prøven.

– Jeg er veldig godt fornøyd med prøven, den var jo mer utfordrende med utregningene jeg måtte gjøre, så det var moro at det gikk så bra, sier Matilde Eystø. Hun er fra Eiker ved Drammen og er nå ansatt som tømmer i Svenne Trevare og Byggmesterforretning der hun også gikk i lære.

Eystø trives med varierte arbeidsdager med nybygg og gipsing den ene dagen og småjobber for kommunen den andre, forteller hun.

NYHETER

REGJERINGENS NASJONALE INNKJØPSREGLER STARTER I BYGGEBRANSJEN

OSLO: Tre statsråder var med da regjeringen startet opp arbeidet med en Norgesmodell.

AV **CHRISTOPHER KUNØE**
CK@BYGGMESTEREN.AS

– Norgesmodellen skal inneholde krav som i størst mulig grad sikrer at det offentlige handler med seriøse aktører, sier de tre, næringsminister Jan Christian Vestre, arbeidsminister Hadia Tajik og kunnskapsminister Tonje Brenna.

– Det kan bli nye krav til bruk av fagarbeidere og lærlinger, tiltak som gir bedre mulighet for kontroll og sanksjoner samt forbud mot kontantbetaling, sa Vestre.

LOVER Å TA HENSYN

Alle parter skal få komme med innspill og regjeringen ser også mot etablerte innkjøpsregler som Skiens- og Osломodellen.

Norgesmodellen vil ifølge statsrådene bli en gradvis prosess, der endringene kommer i etapper. Bygg- og anlegg- og renholdsbransjene er de første som får nye spilleregler.

– Offentlige innkjøp skal fremme trygge jobber, og gjennom å stille bedre krav til næringslivet, hjelper vi de seriøse

Arbeids- og inkluderingsminister Hadia Tajik, næringsminister Jan Christian Vestre og kunnskapsminister Tonje Brenna ga startskuddet for Norgesmodellen i midten av januar. (Foto: Nærings- og fiskeridepartementet)

aktørene til å vokse. Effektiv bekjempelse av arbeidslivskriminalitet må balanseres mot betydningen av at små leverandører og nyoppstartede bedrifter kan levere varer og tjenester til det offentlige. Dette

hensynet vil vi ta med i vurderingene som blir gjort, sier Vestre.

STOR JOBB

Regjeringen mener at innkjøpsmodellen

Joakim (22) og Ole (24) står klare når andre sier nei

STOKMARKNES: Med et eget oppussingsprosjekt og nordnorske mesterskap i tømmerfaget og betongfaget som referanse, starter to unge brødre egen byggebedrift.

– Oppussingsjobben er et hus midt i sentrum og mange legger merke til at vi har begynt å pusse det opp, forteller brødrene Joakim (22) og Ole Johansen (24) (bildet).

Den sentralt plasserte jobben har fått liv i ryktebørsen. God drahjelp har de også fått av et stort oppslag i lokalavisa Vesteraalens

Avis. Huset har Joakim kjøpt og tenkt å leie ut eller selge når det er rehabilitert.

– Vi kan påta oss det meste av service-

oppdrag, reparasjoner, garasjer og tilbygg, lover Joakim som er daglig leder og eier.

– Noen i bransjen sier «det er godt nok». Men det er enten godt, eller ikke bra, klargjør kvalitetsbevisste Joakim Johansen overfor lokalavisa.

Helt fra læretida har de to brødrene vært opptatt av kvalitet. De vant begge det nordnorske mesterskapet for lærlinger da svenneprøven nærmet seg. Joakim ble best i tømmerfaget i 2019 og Ole i betongfaget i 2017.

vil løse ulike utfordringer som lønn og arbeidskriminalitet.

– Ved å bruke innkjøpsmakta og stille krav til blant annet arbeidsvilkår når vi kjøper tjenester, kan det offentlige påvirke markedet. Nå jobber vi med å utarbeide nye krav til lønns- og arbeidsvilkår i Norgesmodellen, sier arbeids- og inkluderingsminister Hadia Tajik.

Statsrådene var tydelige på at modellen skal stille krav om å kjøpe fra lærebedrifter med lærlinger. Det kan bidra til at flere unge får en sjanse i arbeidslivet og blir der.

– For elever som skal ut i lære, er det viktig å møte seriøse arbeidsgivere og lære faget sitt på gode arbeidsplasser. Det er også viktig for at folk blir værende i bransjer vi sårt trenger arbeidskraft innenfor, at arbeidsplassene oppleves seriøse og trygge, sier kunnskapsminister Tonje Brenna.

Arbeidsministeren lover mange forslag til Norgesmodellen fremover.

– Vi vurderer å styrke kravene til oppdragsgivers kontroll og oppfølging av sine anskaffelser og å innføre krav til språkferdigheter. Videre vil vi komme med forslag om innstramninger i adgangen til innleie og vi vil sende på høring et forslag om å styrke retten til heltidsarbeid og deltidsansattes fortrinnsrett, sier Tajik.

BRA AT REGJERINGEN SATSER

– Vi synes det er bra at regjeringen har tydelige ambisjoner og at tre statsråder stiller opp for å love resultater, sier Frank Ivar Andersen, politisk leder i Byggmesterforbundet.

Han skulle gjerne sett at en fjerde statsråd, kommunalminister Bjørn Arild Gram, også deltok i lanseringen og arbeidet med Norgesmodellen.

– Det er fordi Norgesmodellen starter med å fokusere på byggebransjen, som

trenger en rekke lovendringer om krav til kvalifikasjoner på byggeplassen, kvalitet i arbeidet og kontroll med seriositeten i bedriftene. Dette er utfordringer som byggebransjen trenger varige løsninger på og som ikke innfris med nasjonale innkjøpsregler, sier Andersen.

Byggmesterne har lang erfaring med lokale innkjøpsmodeller som Skiens- og Oslo modellen som de nå vil dele med regjeringen. Andersen håper at arbeidsgiversiden i byggebransjen kan samles mer om sine forslag til Norgesmodellen. Det er man nødt til for å bli hørt.

– Sammen med andre organisasjoner i NHO skal vi finne forslag på tross av ulike markeder og forretningsmodeller. Men alle må bevege seg mer mot felles løsninger og ta denne nye politiske retningen på alvor, fastslår Frank Ivar Andersen. ■

– Alle i NHO må bevege seg mer mot felles løsninger og ta den nye politiske retningen på alvor, fastslår Frank Ivar Andersen i Byggmesterforbundet. (Foto: Proresult)

Bjørnstad Bygg årets forhandler i Norgeshus

RAKKESTAD: I et digitalt høstmøte for Norgeshus-forhandlere i november, ble Bjørnstad Bygg i Rakkestad kåret til årets forhandler 2020.

Daglig leder Odd Arvid Bjørnstad og noen av de ansatte fulgte møtet på storskjerm, og ble overrasket av ordfører i Rakkestad, Karoline Fjeldstad (Sp), som plutselig sto i møterommet med plakett og blomster.

Ordføreren gratulerte og roste firmaet for at det bygger boliger og utvikler bygda som ligger i indre Østfold. – Firmaet er en god aktør som stiller krav til oss så vi må skjerpe oss blant annet i byggesaksbehandlingen! sa hun.

Administrerende direktør og prisutdeler Dag Runar Båtvik trakk også fram at dette er en krevende forhandler: – Men det setter vi pris på – sånn blir vi bedre!

Boligkjeden legger vekt på at Norgeshus Bjørnstad Bygg AS har en solid økonomi og at den har økt omsetningen til 40 millioner kroner i 2020. Det bygde 36 boliger i egen regi, en økning på 10 enheter fra året før. Firmaet har 27 ansatte.

Hundrevis av innspill til ny opplæringslov

Dimensjonering av utdannings-tilbudet og hvem som kan vedta antall klasser i de ulike fagene, er blant spørsmålene som drøftes i høringen.

OPPLÆRINGSLOVEN: Rekruttering og tilbud om videregående opplæring står sentralt i Opplæringsloven som var på høring i høst.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

Den omfattende loven regulerer skolehverdagen til over 850 000 barn og unge og arbeidsdagen til over 95 000 lærere i skolene. I høringsnotatet på flere hunder sider er det flere kapitler som er viktige for byggenæringen. Det gjelder blant annet rett til videregående opplæring, dimensjonering av utdanningstilbud, rådgivning og opplæringskontorenes rolle.

HVEM BESTEMMER SKOLETILBUDET?

Som en av flere hundre høringsinstanser, tar Byggmesterforbundet tak i lovforslaget som gjelder dimensjonering av utdanningen.

– Vi mener at samfunnets behov for kompetanse må få større vekt enn skoleeierens økonomi, fastslår Frank Ivar Andersen, leder i politisk avdeling i Byggmesterforbundet. NHO og BNL og flere med dem, uttaler seg i samme retning.

LAVE SØKERTALL TIL DYRERE LINJER

– Det er for mange eksempler på at fylkene legger ned byggfaglinjer fordi det ikke er stort nok søkertall. De er opptatt av økonomi og synes vel lave søkertall er en god anledning til å legge ned praktiske linjer som er dyrere å drive enn de teoretiske. Resultatet blir manglende rekruttering, særlig i distriktene, selv om byggenæringen stadig har stort rekrutteringsbehov, utdyper Andersen.

– Hva skal fylkene gjøre når de ikke har

råd til å tilby linjer i praktiske fag?

– Da må de ta ansvar og synliggjøre overfor staten at de trenger mer for å gi nødvendig utdanningstilbud!

SKAL Y-NEMNDENE VEDTA UTDANNINGSTILBUDET?

Byggmesterforbundet og andre høringsinstanser er opptatt av hvilken innflytelse yrkesopplæringsnemndene skal ha på dimensjonering av utdanningstilbudet i fylkene.

Departementet mener samfunnet behov for kompetanse skal tillegges «stor vekt» ved dimensjonering av det videregående opplæringstilbudet, men går ikke med på at yrkesopplæringsnemndenes som skal kjenne dette behovet godt, skal fastsette dimensjoneringen. Det går derimot blant andre NHO, BNL og EBA inn for i sine høringsuttalelser.

– Vi mener yrkesopplæringsnemndene må bli hørt i dimensjonering av utdanningstilbudet, men det må være opp til fylkene å fatte vedtak om utdanningstilbudet, mener Frank Ivar Andersen i Byggmesterforbundet.

Han legger til at det må gis en god faglig begrunnelse om et fylke velger ikke å følge rådene fra nemnda. – Økonomiske grunner kan ikke være avgjørende, understreker Andersen.

RÅDGIVERNE SOM SALDERING

En del av opplæringsloven handler også om skolenes plikt til å gi elevene råd om yrkesvalg og utdanningsretninger. Det finnes antakelig mange eksempler på

at rådgivere kan mer om de teoretiske studieretningene og derfor hyppigere anbefaler ungdom å søke seg dit.

Rådgiverforum Norge er blant dem som mener rådgiverrollen ikke blir godt nok ivarettatt overalt, og foreslår at den må forskrifts- eller lovfestes. Om ikke, kan den bli en salderingspost i en travel skolehverdag, uttaler forumet.

«FOR SKOLEFLINK TIL BYGGFAG»

Byggmesterforbundet mener kravene til rådgiverkompetanse må skjerpes slik at rådgivning baseres på kompetanse om arbeidslivet, karriere og muligheter i arbeidsmarkedet.

– Det kan ikke være sånn at rådgivere sier det er bortkastet for de skoleflinke å gå byggfag, som det finnes eksempler på, mener Frank Ivar Andersen.

NHO fastslår at skolene får leie inn hjelp fra næringslivet eller opplæringskontorer om rådgiverne ikke kjenner samfunnets kompetansebehov.

INGEN KAN VEDTA AT LÆREPLASSER I NÆRINGSLIVET

I høringsutkastet drøftes også et forslag om å lovfeste retten til læreplass.

– Det er ikke gjennomførbart å lovfeste retten til læreplass etter vg2. Verken staten eller fylkeskommuner kan garantere tilgang til læreplasser, mener kunnskapsdepartementet.

NHO fastslår i sin uttalelse at de har gått mot lovfestet rett til læreplass når det er foreslått tidligere. Hovedorganisasjonen kan likevel være med på å diskutere hvordan arbeidslivet sterkere kan forplikte seg til å tilby læreplasser for elever fra Vg2, og i noen grad fra vg1. Men det er på betingelse at yrkesopplæringsnemnda får vedtakskompetanse i dimensjonering av det yrkesfaglige utdanningstilbudet.

VG3 KAN GI KOMPETANSEBEVIS

For den som ikke får læreplass etter vg2, blir Vg3 i skole løsningen.

– Men ett år i skole i stedet for to år i bedrift, er ikke fullgodt til svennebrev, mener Byggmesterforbundet. Det vil kreve store investeringer fra skoleeier uten at verdiskapingsdelen vil være gjennomførbar som i en bedrift, skriver Byggmesterforbundet i sin høringsuttalelse om ny Opplæringslov.

Et kompetansebevis etter et tredje skoleår, kan gi kandidaten mulighet til å

Opplæringskontorer skal samordne lærebedrifter

OPPLÆRINGSLOVEN: Opplæringskontorene må lovfestes som samarbeidsorgan for lærebedriftene, ikke som egne lærebedrifter.

Kontorene skal sørge for administrative oppgaver, men overlate ansvaret for opplæringen til bedriftene med egen produksjon, framgår det av forslaget til ny Opplæringslov som var ute på høring i høst.

– Det er også lærebedriften som er part i arbeidsavtalen, og som har arbeidsgiveransvaret for dem som får opplæring i bedrift. I praksis vil det derfor være naturlig at opplæringskontoret eventuelt har ansvaret for mer administrative oppgaver. Dette skillet vil etter departementets vurdering harmonere med intensjonen og ønsket om å regulere opplæringskontorer som en enhet for samarbeid mellom lærebedrifter, skriver Kunnskapsdepartementet i høringen.

BREI STØTTE I HØRINGEN

Dette synet får brei støtte i flere av høringsinnspillene. Med litt forskjellige formuleringer går NHO, LO, BNL, Byggmesterforbundet og flere inn for å lovfeste at opplæringskontorenes sentrale oppgave skal være å samarbeide med lærebedriftene.

komme inn i arbeidslivet der han med økt modenhet og praksis i et fag, etter hvert kan gjennomføre en svenneprøve, foreslår Byggmesterforbundet.

VIL FORBEDRE VG3

Kunnskapsdepartementet erkjenner i høringen at vg3 i skole har «vesentlige mangler» i dag, og skriver at det vil samarbeide med partene i arbeidslivet om å utvikle det videre. ■

FAKTA

EN AV DE VIKTIGSTE LOVENE

Opplæringsloven er en av landets viktigste lover, fastslår kunnskapsdepartementet i høringen. Den regulerer skolehverdagen til over 850 000 barn og unge og arbeidsdagen til over 95 000 lærere i skolene. Det samme gjelder hverdagen til alle som har læretid i bedrift, og alle voksne som får grunnskoleopplæring eller videregående opplæring. I tillegg påvirker opplæringsloven hverdagen til tusenvis av ansatte i kommuner, fylkeskommuner, staten og det private, og griper inn i livet til foreldre, besteforeldre, andre familiemedlemmer og privatpersoner, skriver kunnskapsdepartementet.

Når blir det helt trygt å velge behandlet trekledning?

Fortsatt må prosjekterende foretak benytte verktøyet branntrygg.no for å gjennomføre standardiserte fraviksanalyser for boliger i brannklasse 1 og 2, når de vil bruke royalbehandlet trekledning. (Ill.foto: Byggmesteren)

Byggebransjen trenger en lovendring som fjerner all usikkerhet rundt bruken av behandlede trekledninger. Inntil den står i teknisk forskrift må håndverkere ta alle forholdsregler.

AV CHRISTOPHER KUNØE
CK@BYGGMESTEREN.AS

Da royalbehandlet trekledning mistet sin brannklasse i fjor, fikk byggenæringen et stort problem. Byggmestere fryktet at kledninger de hadde montert for kunder måtte tas ned igjen for egen regning.

ULOGISK MERARBEID

I sommer fikk byggebransjen den midlertidige løsningen Branntrygg som gjør det litt enklere å søke kommuner om avvik fra brannkonseptet.

Hva er status for bruk av behandlet trekledning i januar 2022?

– At vi er i en venteperiode, sier fagsjef Nils Jørgen Brodin i Byggmesterforbundet.

I løpet av 2021 har forbundet arbeidet for at alle som bruker disse trekledningene skal slippe å fravike de preaksepterte ytelsene. At bruken skal bli trygg og enkel igjen.

– Slik ordningen praktiseres i dag, er det strengere å kle en bolig med behand-

let kledning enn ubehandlet – og så male etterpå. Det er heller ikke krav til å dokumentere hva den blir behandlet med. Det er helt ulogisk siden så godt som alle trekledninger blir sluttbehandlet før byggetas i bruk. Og da er det ingen forskjell på brannsikkerheten, sier Brodin.

Byggebransjen er ikke overbegeistret for den midlertidige løsningen Branntrygg.

- Mange byggmestere synes dette verktøyet er forvirrende og slitsomt, sier Brodin og legger til at Branntrygg heller ikke kan brukes til alle bygningstyper.
- Skal du bruke behandlet trekledning

på prosjekter som horisontalt delte flerboliger, må en rådgivende ingeniør gå god for brannkonseptet i hvert enkelt tilfelle, forklarer fagsjefen.

Branntrygg kommer i en ny versjon til våren når RISE Fire Research er ferdig med storskala tester av kledninger og en rapport for Boligprodusentenes forening.

SELVTESTEDE KLEDNINGER

Noen produsenter har fått testet sine behandlede kledninger på nytt og erklært i fjor at brannklasse D igjen gjelder for disse. Brodin er ikke helt overbevist.

- Produsentene tar sine forbehold i

– Byggebransjen er i en venteperiode, sier fagsjef Nils Jørgen i Brodin. (Foto: Byggmesteren)

OM DEN MIDLERTIDIGE LØSNINGEN BRANNTRYGG:

«Mange byggmestere synes dette verktøyet er forvirrende og slitsomt, og kan heller ikke kan brukes til alle bygningstyper.» NILS JØRGEN BRODIN

de nye klassifiseringene. Velger en håndverker disse produktene, må han sette seg ekstra godt inn i vilkår, dokumentasjonen og hva slags garantier som følger med, råder Brodin.

Han påpeker at det er trygt å velge disse trekledningene til prosjekter nå og at utførende håndverkere vil unngå problemer fremover om de gjør alt etter regelboka.

– Har du prosjektert godt, brukt Branntrygg og fått brukstillatelse, vil løsningen stå seg. Da kan jeg ikke se at noen vil få problemer senere. Men de som bare kjører på uten å søke avvik eller innhenter nok dokumentasjon i forkant, kan få problemer om kledningen på nytt mister godkjenningen, advarer Brodin.

OMFATTENDE TILSYN PÅGÅR

For nå er direktoratet for byggkvalitet midt i et omfattende tilsyn med behandlet trekledning.

– I september 2021 sendte direktoratet ut pålegg om opplysninger til ca. 50 virksomheter. Vi arbeider nå med å gå gjennom innsendt dokumentasjon på nærmere 200 produkter. Enkelte av produktene vil bli valgt ut for testing for å undersøke om produktenes ytelser stemmer med de oppgitte ytelser i ytelseserklæringen, skriver avdelingsdirektør Hanne Kofstadmoen til Byggmesteren.

Tilsynskampanjen er planlagt avsluttet i august og vil resultere i en såkalt samlerapport som publiseres på direktoratets nettsider.

Brodin er spent på utfallet av dette tilsynet.

– Noen produsenter kan få beskjed fra DiBK om at de ikke oppfyller kravene og da er man like langt om man har brukt en slik kledning.

Direktoratet bekrefter at så kan skje.

– Dersom produkter omsettes uten riktig produkt dokumentasjon, vil vi varsle tvangsmulkt, omsetningsstans og stans i markedsføring, uttaler Kofstadmoen.

Det er å håpe at tilsynskampanjen til DiBK ender med en endring av teknisk forskrift.

– Da hadde vi sluppet å søke om avvik for tiltak som burde være preakseptert – slik som før, sier fagsjef Nils Jørgen Brodin i Byggmesterforbundet.

– Men det er bare hvis myndighetene beslutter seg for å løse dette en gang for alle. Byggmesterforbundet jobber videre med å få politikerne til å innse alvoret, men per i dag er det ingen som vet om lovendringen kommer, sier Brodin. ■

BYGGMESTERSKOLEN

LOVPÅLAGT ARBEIDSGIVEROPPLÆRING I SHA OG HMS-ARBEID

Kurspris 450,-
Medlemspris: 300,-

- ▶ Arbeidsgivere er pålagt å gjennomgå opplæring i SHA og HMS-arbeid.
- ▶ Ansatte som er tildelt HMS-ansvar av arbeidsgiver skal ha kunnskap om regelverket.
- ▶ Ved tilsyn vil Arbeidstilsynet etterspørre dokumentasjon på gjennomført kurs.

E-LÆRINGSKURS

Bestill og gjennomfør når det passer deg!

www.byggmesterskolen.no

BYGGMESTERFORBUNDET

Lokalpatrioter med sjeldent leilighetsbygg i hjembygda

HEDALEN, VALDRES: Idealisme og sterk lokalpatriotisme er drivkraft for Vassfarbygggs første leilighetsbygg.

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
PBL@BYGGMESTEREN.AS

Før vinteren satte inn, støpte Vassfarbygg AS plate på mark til et bygg med fire leiligheter. Til våren er planen å sette opp elementer og innrede den første leiligheten som får innflytting neste høst.

Det er lenge siden sist det ble bygd noe lignende i den lille bygda.

– Vi vil ha i gang boligbygging i hjembygda vår og ser jo at leiligheter er populære andre steder. Så hvorfor ikke her? spør brødrene Roger og Frank Kjensrud. De eier og driver i Vassfarbygg som har fire ansatte.

– Sist det ble bygd hus med flere en-

heter, var det i rekkehus, men jeg husker ikke når det var, sier Frank Kjensrud.

KORT VEI TIL MYE

De to mener de har gode kort på handa i satsingen. Leilighetene bygges med tilgjengelighet og innvendige arealer som er tilpasset rullestolbrukere, og de ligger med kort avstand til et bo- og servicesenter med omsorgsboliger. Veien er også kort til butikken og til skole og barnehage, om barnefamilier skulle ønske seg dit.

TUSENVIS AV HYTTER FOR HVER NY BOLIG

Leilighetsbygget er ett av få boligbygg som pågår i valdres-kommunen Sør-Aurdal.

Alle de seks kommunene i regionen har stor hyttebygging, men det foregår knapt bygging av nye boliger. Kommunene arrangerte i november boligkonferansen «Tak over hue» for å bedre på det.

Totalt skal det være 18 800 fritidsboliger og 56 000 fritidsboende i de seks

valdres-kommunene. De fastboende utgjør vel 17 500, ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå.

I hjemkommunen til Vassfarbygg alene skal det være nesten 10 500 innbyggere i fritidsboliger, fastboende er i underkant av 3 000.

NÅR KOMMER KJØPERNE?

Som lokalpolitiker, kjenner Roger Kjensrud godt til at det trengs andre boligtyper i kommunen enn eneboliger som er det vanligste. Brødrene Kjensrud er derfor spent på hvordan salget av leilighetene kommer til å gå.

– Vi har solgt én av fire leiligheter, og har én som er interessert i den andre. Men vet ikke hvordan det går med de to siste, forteller Frank Kjensrud.

Han håper eldre som bor i gamle hus eller på småbruk, kan se en mulighet for noe enklere her, så kan de kanskje selge hus eller bruk til yngre som gjerne vil ta over.

BEDRIFTENE MÅ SIKRE SEG

– Det er et firma som har kjøpt den første leiligheten for å sikre seg bolig til en framtidig ansatt, og det er næringslivet som burde trå til for å sikre seg et tilbud til nyansatte som vil flytte hit, mener Roger Kjensrud.

Dermed er han ved kjernen i boligutfordringen i valdreskommunene. Mange bedrifter trenger flere ansatte, men det finnes ikke boliger som virker attraktive for de som vurderer å flytte dit.

– Burde ikke også kommunen kjøpt en leilighet til utleie og dermed støtte prosjektet?

– Med den økonomien kommunen har, skjønner jeg godt at den ikke kan se seg råd til å kjøpe leilighet. Men den har bidratt positivt på annen måte. Vi har kjøpt en rimelig tomt og kommunen har lagt ned mye i infrastrukturen, sier Roger Kjensrud, som er lokalpolitiker ved siden av å drive byggefirma og være skogeier.

ETTERLYSER KOMMUNAL INTERESSE

I kommunesenteret Bagn har Gøran Østgård i FG Bygg gjort seg noen erfaringer etter at han i sommer ferdigstilte den siste av ni leiligheter. Det var det tredje leilighetsprosjektet firmaet har hatt.

– Alle leilighetene ble solgt etter hvert, men det var

Snart skal plata støpes. Roger Kjensrud og Jonas Strandbråten teiper sammen folie på isolasjonen.

lettest å selge de fem i det første prosjektet. Hvis kommunen mener det trengs nye boliger, burde den vist større interesse for disse, mener han.

Kommunen sikret seg ingen, men den viste mye velvilje, understreker han.

DRAR HELLER TIL FJELLS IGJEN

– Frister leilighetsbyggingen til gjentakelse?

– Nei, ikke med det første! Nå har vi ei hyttetomt på fjellet der vi går i gang med bygging, så får vi se hvilke muligheter som

byr seg. Vi vil gjerne bygge sentrumsnært som de leilighetene vi har bygd til nå, men det ser jo ikke ut til å være tilgjengelige tomter, sier Østgård.

FANTASTISK INITIATIV

– Det er fantastisk, jeg er så glad for at to firmaene har tatt initiativ til å bygge nye leiligheter, sier ordfører Marit Hougsrud (Sp) i Sør-Aurdal.

– Vi vurderte ikke om kommunen skulle kjøpe en leilighet i prosjektene i Hedalen og Bagn. Men det kan bli aktuelt å vurdere i framtidige prosjekter. Kommunen må tenke langsiktig for å ha bolig å tilby lærere eller andre kommunalt ansatte som kommer flyttende, mener ordføreren. ■

Gøran Østgård i FG Bygg foran leilighetsbygget i Bagn sentrum. Den siste leiligheten ble overlevert i sommer.

Byggmester bygger tretoppvei

FYRESDAL: – Dette blir en fantastisk turvei og en spennende utfordring for oss tøm-
rere, sier byggmester Inge Aamlid.

Han er godt i gang med å forberede årets store prosjekt: En kilometer lang tursti av heltre ved Hamaren Aktivitetspark i Fyresdal. Tretoppveien lar besøkende oppleve naturen og utsikten uansett alder og helse – opp til toppen av fjellet Hamaren kommer bare de aller sprekeste i dag.

Det danske arkitektkontoret EFFEKT har designet tretoppveien som en rekke opplevelser med svinger, utsiktspunkter og hvilesteder. Tretoppveien ender i et sirkulært utsiktspunkt på 50 meter i diameter

øverst i bakken – med panoramautsikt over innsjøen Fyresvatn og omgivelsene.

For snart fire år siden bygde Aamlid en tursti i tre ved Fyresvatnet for kommunen som synes det er bra at byggmesteren leverte det laveste tilbudet og vant anbuds-konkurransen om tretoppveien.

De største boligbyggerne i 2021

OBOS (Block Watne) var den største av boligbyggerne i 2021 som i 2020. Systemhus og Mesterhus fulgte på de to neste plassene som i 2020. Boligprodusentenes Forening publiserte oversikten idet dette bladet gikk i trykken.

Tabellen viser antall igangsatte boliger med tall for 2020 i parentes:

OBOS (med Block Watne)	1 735 (1 405)
Systemhus	1 198 (1 233)
Mesterhus	1 046 (1 144)
Norgeshus	963 (871)
Selvaag Bolig	880 (496)
Byggmann	818 (789)
Vestlandshus	681 (628)
Nordbohus	548 (562)
Blink Hus	493 (437)

Det kommer en aktør til på lista. Den vil ikke berøre de tre største, opplyser Boligprodusentenes Forening.

Stiger og stillas mangler påbudt sertifisering

OSLO: Et stort antall stiger, stillas og kantsikring mangler godkjenning etter at tidligere typegodkjenning ikke lenger er gyldig.

– Brukere må etterspørre produktsertifisering, sier Anne-Jorunn Enstad i SINTEF i en pressemelding.

Produktsertifisering for stiger, stillas og kantsikring erstattet typegodkjenning fra Arbeidstilsynet i 2016. De fleste tidligere typegodkjenningene er nå utgått, og et stort antall produkter mangler dermed sertifisering i henhold til produsentforskriften. Den krever at sertifiserte produkter kontrolleres hvert år. Da avdekkes eventuelle endringer som kan ha innvirkning på styrke, stabilitet og verneeffekt.

Konferansier Klaus Sonstad, markedssjef Benn Asgeir Båtvik og administrerende direktør Dag Runar Båtvik i det digitale høstmøtet.

Totalt sett to gode år for Norgeshus

MELHUS: Til tross for koronaen, ble både 2020 og 2021 gode år for Norgeshus, oppsummerer kjeden.

Boligkjeden gjorde det godt med både bolig- og hyttesalg i de to åra, kunne administrerende direktør Dag Runar Båtvik slå fast i et digitalt møte med forhandlere i november.

– I 2020 solgte vi 870 boliger og 218 hytter, og ble Norges fjerde største boligbygger. Vi fikk fjerdeplass i Great Place to Work og ett av våre prosjekter vant Boligprodusentenes Årets Hytteprosjekt i 2020.

Det var flere forhold som viser at også 2021 skulle bli et godt år, konstaterte Båtvik.

Forhandlerne hadde til da solgt 25 prosent flere boliger og 35 prosent flere hytter enn ved samme tid året før. Dessuten har kjeden fått 16 nye forhandlere og har nå 130 forhandlere med over 1 600 ansatte over hele landet.

Uten å gå for mye i detalj, kunne Båtvik røpe at kjeden arbeider med en ny strategi med tre hovedpunkter: Digitalisering, kundeopplevelse og bærekraft og miljø.

Løsepengevirus kan lamme småbedrifter

OSLO: Alle som driver virksomhet i dag og er på internett, er mål for datakriminalitet, advarer Frende Forsikring.

– Et enkelt klikk på et vedlegg i en e-post kan sette hele IT-systemet til bedriften din ut av spill. For mange bedrifter har det blitt en dyrekjøpt lærepenge, sier Arnstein Heimset, som er risikoingeniør og underwriter hos Frende Forsikring. Frendeeksperten sier at mange bedriftsledere har en nonchalant holdning til dataangrep, og sier gjerne «det skjer jo ikke med oss».

– Det virker som om bedriftsledere ikke har tatt innover seg hvor vanlig dette er, sier Heimset og viser til en NorSIS-rapport der 56 prosent av de spurte bedriftene sier at de har vært utsatt for ondsinnede datavirus. – Vi vet at løsepengevirus og andre typer dataangrep rammer og ødelegger for store summer rundt om i Bedrifts-Norge hver eneste dag. Det skjer langt oftere og er mye vanligere enn mange tror, skrev NorSIS i rapporten «Trusler og trender» som kom i fjor.

Alle nye Peab-boliger svanemerkes

TROMSØ: Alle nye leilighetsbygg og boliger som utvikles og bygges av Peab skal svanemerkes.

Peab Bygg har nå fått grunnlisens for svanemerking. Det betyr at myndighetenes eget miljømerke har gitt sitt godkjent-stempel på premissene for miljømerking av framtidige boliger, skriver selskapet i en pressemelding.

Først ute med svanemerking blir Norheim Terrasse i Tromsø. Blant de neste boligprosjektene som skal svanemerkes, er Osebakken Park i Porsgrunn, Inga Sparbos vei i Tromsø og Sandefjord Hageby.

– Som lokal samfunnsbygger, er det viktig for Peab Eiendomsutvikling å ta miljø- og klimahensyn i boligbyggingen. Derfor besluttet vi at alle våre boliger skal svanemerkes, sier Kristian Høines Mathisen, regionsjef i Peab Eiendomsutvikling Nord.

BRANSJEREGISTERET

VINDUER OG DØRER PRODUSERT I NORGE

**NORDVEST
VINDUET**

WWW.NORDVESTVINDUET.NO

**Snekkerverksted
KJØKKEN - BAD - GARDEROBE
SPESIALINNREDNINGER**

AUST VOLL
TRE & DESIGN

Aust Voll Tre & Design
Heigreveien 148, 4312 Sandnes Tlf: 51 66 11 34
E-post: post@austvoll.no www.austvoll.no

VERKTØYSLIPING AS

Henter og leverer på østlandet
www.verktoysliping.no
Mobil 932 11 439 / 997 93 140
Gamle Dalsveg 134, 2032 Maura
E-post: verktoysliping@icloud.com

SLIPEVERKSTED FOR:

- Sagbruk
- Treindustri
- Metallindustri
- Byggentrepenør
- Skogentrepenør
- Private

Salg av verktøy

BYGGMESTERFORBUNDET

Seriøse bedrifter
står sterkere
sammen!

BLI MEDLEM
www.byggmesterforbundet.no

Gi de ansatte noe å snakke
om hele neste år – bestill et
BRASSEABONNEMENT
på Byggmesteren!

10 utgaver i året for kun kr. 480,-*
* Forutsetter ett hovedabonnement

Byggdata Tlf. 24 14 66 30

Kalkyleverktøy for håndverkere
og takstfolk

www.byggdata.no

Rekkehuset fra 1939 er fullstendig modernisert til dagens standard med åpen løsning mellom stue og kjøkken. (Alle foto: Christopher Kunøe)

STRØMREGNINGEN REDUSERT MED 75 % ETTER ENERGIREHABILITERING

OSLO: Uten å måtte sprengfyre, har familien på fire fått et komfortabelt innemiljø i den 80 år gamle rekkehusleiligheten. Likevel blir strømregningene bare en tredel av naboens.

Huseierne Linda Oug Tofte og Kjell Torbjørn Tofte.

Det er satt i gang rehabilitering i en annen leilighet i rekka og eiere i den tredje vurderer noe lignende.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

– Vi har investert en god del og har måttet ofre noe for at det skulle gå opp, men har fått den leiligheten vi ønsket oss. Det som var en «Villa gjennomtrekk», er blitt et komfortabelt hus med en jevn temperatur i alle rom uten at vi trenger å frykte strømregningene, forteller Linda Oug Tofte og Kjell Torbjørn Tofte.

– Vi vasker tøy, kjører oppvaskmaskin, dusjer og lager mat uten å måtte spare på noe. Siste strømregning var på 2 400 kroner for en måned i leiligheten på 170 m². Når naboene hører det, blir de bleke. De måtte ut med 7 500 sist vi sammenlignet regningene.

VELLYKKET TOTALREHABILITERING

Linda Oug Tofte og Kjell Torbjørn Tofte eier rekkehusleiligheten på Løren i Oslo som vi skrev om da den ble fullstendig ombygd til tilnærmet passivhusstandard sommeren 2018. Da ble kjelleren gravd ut, drenert og isolert, vegger og tak ble tettet og isolert, og nye vinduer satt inn.

– Er forventningene innfridd etter ombyggingen?

– Ja, så absolutt! Det har ikke vært lett, men vi har gjort bevisste valg for oss selv og barna. Det er vi glade for, sier de to nå, tre år etter at de flyttet inn i den rehabiliterte leiligheten.

Inne trenger de ikke tykke klær som de gjorde før og enda ikke fikk det varmt. Det var så trekkfullt at stearinlys kunne blåse ut i noen rom. Nå kan de gå med skjorte og uten strømper om de vil, overalt i huset.

SMAKEN AV 2008

De har eid endeleiligheten i 20 år, men leide den bort og bodde i en moderne blokkleilighet i nabolaget i flere år. Da vokste det fram et ønske om grundig energirehabilitering av det gamle rekkehuset.

– Vi var blitt vant til en 2008-standard, og ville ha med oss den da vi skulle flytte tilbake. Vi ville ikke bo i en så kald og trekkfull leilighet igjen.

Med råd og veiledning fra arkitekt Marta Eggertsen og Åsmund Østvold i byggmesterfirmaet Beto Bygg AS, ble planene lagt for den store ombyggingen.

Endeleiligheten i Lørenfare under rehabilitering sommeren 2018.

– De to ble viktige rådgivere som også kunne fraråde oss enkelte tiltak vi tenkte ville være bra, men som de påpekte ikke ville lønne seg.

NYTT HUS I KJENT NABOLAG

– Nå har dere et nytt hus på gammel grunnmur?

– Ja, vi har fått bedre plass og en annen rominndeling i hovedetasjen, blant annet med åpen kjøkken- og stueløsning. Vi har valgt å investere i det vi synes er viktig, som varmesystem og isolasjon, ikke så mye i lamper, ovner og andre synlige ting.

I leiligheten er det lagt inn luft til vann-varmepumpe med vannbåren varme i gulvene, og ventilasjon med varmegjenvinner. Det er lagt til rette for solfangere og bergvarme, men er ansett som for dyrt i forhold til nytten.

– Er det noe dere angreir på, sett i ettertid?

– Nei, vi har fått det som vi ønsket oss, og vil gjerne dele erfaringene våre med andre. Det er naboer nå som vurderer å gjøre noe av det samme, sier Linda Oug Tofte og Kjell Torbjørn Tofte. ■

– Dette er en jobb som krever kompetanse

– Dette er ikke en enkel jobb som hvem som helst kan gjøre, sier byggmester Åsmund Østvold om energioppgraderingen i Lørenfare i Oslo.

Han ledet arbeidet som ansatte i Beto Bygg AS gjorde med den energioppgraderte rekkehusleiligheten.

– Dette er en omfattende og krevende jobb som går over ni måneder. Om eierne hadde villet, var det nok enklere å sette opp et helt nytt hus, sier Åsmund Østvold i Beto Bygg AS. Firmaet har utført noen slike energioppgraderinger og flere venter.

– Når det er skeivt og komplisert å utbedre, har vi et fortrinn med erfaring og kompetanse. Vi har gode tømrere, lærlinger og tre baser som kan lede sårne byggeplasser. Er det enkelt, kan derimot hvem som helst gjøre det, poengterer Østvold.

SIKRERE MED ERFARING

– Vi visste om at det var skeivheter, men ikke hvor de var og hvor mye jobb det ville bli å rette dem opp, fortsetter Østvold. Han sier det derfor blir vanskelig å prise en sårn jobb på forhånd selv om de etter hvert skaffer seg noen erfaringstall.

– Jeg er veldig stolt av dette prosjektet, sier anleggsleder Robert Lunde.

FAKTA

TUKTHUSET
PÅ KALVSKINET

Tukthuset er landet eldste institusjonsbygg og var opprinnelig reist som oppdragelsesanstalt eller tukthus for såkalte «løse individer». Det ble bygd i perioden 1733–1788. Fra 1788 og helt fram til 1971 fungerte bygningen som fengsel og arbeidsanstalt. (Kilde Wikipedia) Boligprosjektet Tugthuset er tegnet av Diana Espinosa, Arkitekturfabrikken på oppdrag for utviklerselskapet Godhavn. Det består av byhus, små og store leiligheter og er bygd på tomter som har stått ubrukt siden 1970-tallet.

Gammelt og nytt møtes på Kalvskinnet i Trondheim

TRONDHEIM: Skeivheter og bevegelse i nesten 300 år gamle nabobygg, var blant utfordringene da nye leilighetsbygg ble satt opp på Kalvskinnet i høst.

AV HARALD VINGELSGAARD
POST@BYGGMESTEREN.AS

Jobben ble gjort av tørmester Arnstein Sørgård: – Vi er veldig stolte av å være med på å bygge noe som får så stor oppmerksomhet, sier anleggsleder Robert Lunde.

Inne på tunet står han og tømrerne omkranset av nye bygg som er satt opp nesten vegg i vegg med flere hundre ➔

Inne på tunet er anleggsleder Robert Lunde (t.v.) tømrer Tormod Bjølverud og bas Robert Bordal omkranset av de nye røde byggene og et av de gamle gule. De nye husene er tegnet av Diana Espinosa i Arkitekturfabrikken.

år gamle og skakke hus.

I et av de gamle husene var det lagmannsrett. Der ble de kriminelle dømt. På andre siden av tunet står en del av det gamle Tukthuset, der ble de dømte straffet – tuktet.

Den eldste delen av husene som står igjen på området, er fra 1733. Tre andre ble revet på 1970-tallet og ett brant under krigen

MODERNE FASADER

De nye byggene kan ved første øyekast se ut som de gamle.

– Våre bygg skal se ut som de gjorde før i tiden, med innslag av moderne fasader. På de nye fasadene er det brukt stående dobbeltfals kledning. Vinduene har belistning av aluminium. De gamle fasadene har lektepanel og trevinduene er naturligvis uten aluminiumlister, sier han.

Nå er det boliger, ikke tukthus som bygges. Boligene skal symbolisere det motsatte av tuktt og fengsel. De blir lyse, luftige og utadvendte.

Hele prosjektet består av 11 leiligheter og åtte rekkehus i bygg som er fra tre til fem etasjer høye. Det er ekstra stor takhøyde i deler av boligene.

– I fire rekkehus er det 7,60 meter takhøyde i rommet. Det har vi aldri vært med på å bygge før. Dette er helt unikt, men veldig fint å få mye luft og lys inn i stua og rommene.

Vanlig standard takhøyde i oppholdsrom på rekkehus er 2,9 meter, sier anleggslederen.

NYE VINDUER LIGNER DE GAMLE

Vinduene er svært viktige for fasaden. De nye vinduene ser nesten ut som de gamle, og de måtte bygges i samme høyde. I tillegg er det til sammen 53 takvinduer i forskjellige formater.

– *Hvordan er de nye byggene koblet sammen med de gamle og skeive husene?*

– Vi har bygd slik at de nye husene ikke berører de gamle, fordi de gamle kan «røre» på seg. Ett av de gamle byggene er 30 centimeter skjeve fra gesimsen til toppen av taket.

Takkonstruksjonene på våre nye bygg henger ikke sammen med de gamle. En blikkenslager har laget et glidesjikt under de nye taksteinene. Hvis husene rører seg, skal ikke taket henge igjen. Beslaget tar opp bevegelsen, forklarer Lunde.

HISTORISK STED

Kalvskinnet der byggene er satt opp, er et historisk sted akkurat som nasjonalhelligdommen Nidarosdomen som ligger noen kvartaler unna. Byggeplassen var svært trang,

noe som krevde mye planlegging og smarte løsninger.

– Trondheims største lastebilkran måtte leies inn for å nå inn til hele byggeplassen med varer. Vi bygde med prekuttete materialer til vegger og tak, inkludert limtre-dragere. Leveransene måtte deles opp. Vi måtte ha riktig vegg til rett tid, fordi det ikke var lagerplass på området. Konstruksjonspakkene var geniale til dette prosjektet! mener anleggsleder Lunde.

JOBBER I FAGET

Tømrerne i firmaet har jobbet med treverk i alt fra bunnsvilla til toppen av taket i dette prosjektet.

– Her får vi bruke faget vårt, tømring i tre, hele tida. Det har vært veldig lærerikt for lærlingene våre. Nesten alle har vært innom for å lære. Det har også vært et krevende prosjekt for fagarbeidere, spesielt med tilpasninger til det gamle, sier Lunde.

Selv om det er et tømrmesterfirma, er det ikke vanlig å bygge så mye i tre. Ganske nylig leverte de et stort leilighetsprosjekt der ferdige baderomsmoduler ble satt inn. Nå er de dessuten i gang med et næringsbygg med stål innervegger på Heimdal.

– Næringsbygget blir mer som en monteringsjobb der tømreere kan bli satt til å gjøre en og samme type jobb i flere måneder. Det blir mange repetisjoner. Jobbing med bygg i tre er mye mer interessant, variert og utfordrende for tømrerne, sier Lunde.

Det er to av de ansatte tømrerne enig i:

– Det er noe av det artigste vi gjør når vi kan bygge med tre, fastslår bas Robert Bordal og tømrer Tormod Bjølverud på anleggsområdet.

BYGGETID PÅ ETT ÅR

Firmaet bygger raskt.

– Her startet vi i januar i fjor (2021) og skal være ferdig i februar. På det meste har over 20 personer jobbet her samtidig.

Byggeprosjektet vekker oppsikt. Mange naboer, og folk som ferdes i området, har sagt at de synes dette er veldig fint. Fine bygg i stil med de gamle.

Byggherren, firmaet Godhavn er imponert over jobben som gjøres.

– Dette er spennende tradisjonsbygg i Midtbyen. Jeg synes det er blitt veldig fint. Vi har fått mange positive kommentarer, og er stolte av det, sier prosjektleder Vegard Stengel i Godhavn. ■

FAKTA

TØMRERMESTER ARNSTEIN SØRGÅRD, TRONDHEIM

Etablert i 1987 av Arnstein Sørgård. Daglig leder er Per Kristian Refseth. Firmaet har 32 ansatte. Lærebedrift med flere lærlinger. Flere ansatte har mesterbrev. Firmaet bygger nye boliger og næringsbygg, har egen avdeling for serviceoppdrag og rehabilitering. Driftsinntekter i 2020: 49,5 millioner kroner. (Proff.no) Medlem i Byggmesterforbundet.

Tømrer Espen Botten monterer ytterkledning.

For å forhindre problemer med bevegelse i det gamle huset, festes ikke limtre-drageren i det gamle. (Foto: Tømrmester Arnstein Sørgård)

Her bygges en utstikker mot vest på et av de nye byggene.

Lite firma kan håndtere krevende kunder

MODUM: Det beskjedne navnet Bygdesnekkern hindrer ikke firmaet fra å bygge store hus for krevende kunder.

*Den store eneboligen ligger
fint til og er en av de første
i det nye boligfeltet på
Simostranda
i Modum.*

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
PBL@BYGGMESTEREN.AS

– Vi har stadig forespørsler fra kunder som har vært skeptiske før vi får vist dem hva vi er gode for. Vi har kunder som er krevende, men som blir fornøyde med resultatet, fastslår Håvard Brathovde Olsen, daglig leder i firmaet med 10 ansatte.

– Kundene krever faglærte på byggeplassene, og det er bra for oss. De har vel hørt og lest skrekkeksampler på manglende kompetanse i noen tilfeller. Vi satser på kompetente ansatte og vil vise kundene at vi er seriøse hele veien, forklarer Olsen som vi møter sammen med tømrermester og prosjektleder Bjørnar Borgersen.

Borgersen er den ene av firmaets to mestre. For øvrig har de fleste ansatte svennebrev, og to er lærlinger.

GODT SAMARBEID

Til jul kunne de overlevere enda en stor enebolig til kunder som var strålende fornøyde da vi møtte dem, enda de sto midt i innflyttingen med esker og ting overalt, og et nytt barn var ventet en av de neste dagene.

– Vi har hatt et godt samarbeid hele veien, dere har foreslått gode løsninger og stått skikkelig på så vi kunne flytte inn til jul, sa det begeistrede paret, Karoline Hafnor og Daniel Stusvik Haug.

ETT AV DE MEST HERSKAPELIGE I KATALOGEN

De flyttet inn i et hus som kalles Slotthø i katalogen til Vestlandhus. Det er i to etasjer, hver på 123 m², med to bad og fire soverom, valmtak og en staselig balkong i andre etasje.

– Det er ett av de mest herskapelige husa i katalogen, mener Håvard Brathovde Olsen.

– Men det er akkurat passe stort til familien på snart fire, og en far som vil bruke ett av soverommene til hjemmekontor, mener den nyinnflyttede familien.

– Mørkmalt trapp og gelender er stilig og passer godt til det herskapelige huset, synes daglig leder Håvard Brathovde Olsen og tømrer Kjell Arne Indresæter.

PREKUTT I PAKKER

– Prekutt til bindingsverk og kledning gir veldig rasjonell byggemåte. Pakkene ble levert i rett tid, og var lett å finne fram i. Produksjonen blir forutsigbar og vi får en effektiv framdrift, forteller Kjell Arne Indresæter som er bas og hadde med seg Ingus Peskovs i det trekkvart året det tok å bygge huset.

Kraftige ståldragere er lagt i etasjeskillet og som del av takkonstruksjonen.

– Resultatet er blitt bra, konstaterer Olsen og Indresæter.

FAKTA

BYGDESNEKKERN, MODUM

Daglig leder Håvard Brathovde Olsen.

Etablert i 1993 av Ole Håvard Olsen som i dag er styrets leder.

Marked i hjemkommunen Modum og nabokommunene

10 ansatte, to av dem er lærlinger.

Driftsinntekter på 11,2 millioner kroner i 2020. (proff.no)

Bygger nye eneboliger og hytter, utfører rehabilitering og reparasjoner

Forhandler Vestlandshus siden 2018, medlem i Byggmesterforbundet

– Særlig takkonstruksjonen med valm og kinavipp, var tidkrevende. Men vi holdt oss innenfor «skjemaet», forteller tømmerne Kjell Arne Indresæter og Ingus Peskovs.

Bindingsverket ble levert som prekutt, svillene var tydelig merket og spor frest ut til stenderne.

– Valmtaket er mer krevende enn saltak. Dessuten skulle det ha «kinavipp», konstaterer han. Likevel har de to tømmerne god kontroll på timeforbruket som ble lavere enn beregnet på forhånd.

BONUS FOR RASKERE FRAMDRIFT

En god oppfølging av tidsbruken i de forskjellige byggeprosjektene, er viktig i firmaet. Det regnes som en kritisk suksessfaktor, understreker daglig leder.

– Vi gjennomgår prosjektene og beregner timeforbruket nøye på forhånd sammen med tømmerne. Om de bruker mindre tid enn beregnet, honoreres det med bonus. Kortere tid skal likevel ikke gå på bekostning av kvaliteten, forsikrer Olsen.

Han er glad for at firmaet er forhandler av Vestlandshus som han mener har skaffet dem flere verktøy til en rasjonell og lønnsom virksomhet.

Gjennom boligkjeden har de også mulighet til å samarbeide med andre forhandlere om det oppstår kapasitetsproblemer.

JOBBER NOK I MÅNEDSVIS

Selv om de gjerne bygger stort og nytt, passer firmaet på å ta vare på lokale kunder som skal ha utført småjobber som skifte av vindu eller bytte av tak. Firmaet har også rammeavtale med en av nabokommunene om ulike serviceoppdrag. Rundt jul var de opptatt med tilbygg til en bolig, reparasjoner etter en brann, en ny enebolig og et hytteprosjekt.

– Vi har oppdrag nok til utpå høsten, sier en fornøyd daglig leder. ■

FOR DEG SOM JOBBER I TØMRERFAGET

TØMREREN

Lærling Thomas Solberg følger med på hvordan mentor Bjørn Erik Lehne skjærer gipsen.

Lærlingen har en fast mentor i hele læretida

Unge som får lære plass i Tømrermester Henning Berntsen AS, står læretida ut og fortsetter gjerne i bedriften når svenneprøven er bestått.

Det er god stemning mellom alle på jobben, og lærlingene blir tatt godt i mot her, forteller lærling Mathias Henriksen og mentor Thomas Jensen.

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
PBL@BYGGMESTEREN.AS

– Vi legger opp til å inkludere lærlingene i bedriften, gi dem samme rettigheter, arbeidstøy og verktøy som fast ansatte så de skal finne seg til rette her, forklarer Daniel Danielsen, byggmester og assisterende daglig leder i firmaet med 25 ansatte.

– Lærlingene får sin egen mentor som følger dem gjennom de ulike delene av opplæringsplanen. Det er en hyggelig tone mellom mentor og lærling og mellom alle ansatte, legger Danielsen til. Han mener det kan være noe av årsaken til at bedriften blir oppfattet som en god lærbedrift hvor lærlingene blir værende gjennom hele læretida.

REKRUTTERE MED OPPLÆRING

Firmaet som holder til på Nøtterøy i Vestfold, tar inn minst en lærling i året. Nå har de én lærling på et to års løp og tre voksenalrørling, med opptil tre og fire års læretid i bedriften.

– Vi tar inn lærlinger for å drive med opplæring, men også fordi vi kommer til å få behov for flere tømrere i åra framover, forklarer Danielsen.

Unge tar kontakt for å få lære plass og elever spør om å få komme på utplassering. Firmaet samarbeider også godt med Opplæringskontoret for tømrerfaget i Vestfold som inngår kontrakt med lærlingene.

– Utplassering er en fin måte for begge parter å bli kjent med hverandre, fastslår Danielsen.

Han sier firmaet legger opp til en forsiktig start for elevene og lærlinger som kommer rett fra skolen. Det er mye å lære seg om å møte i tide og oppføre seg som det forventes i arbeidslivet.

VARIERTE OPPGAVER

– En allsidig virksomhet med mange forskjellige oppgaver, er også viktig for lærlingene som vil gå i lære hos oss, mener Danielsen.

– De fleste liker jo variasjon og kan synes det blir kjedelig om det går for lenge

Daniel Danielsen er byggmester og assisterende daglig leder.

med de samme oppgavene. Her kan oppdragene variere fra de minste vindusskifter til total rehabilitering og nybygg. Akkurat

nå holder vi på med flere nye eneboliger og firemannsboliger. I tillegg har vi noen rehabiliterings- og oppussingsoppdrag, forteller han.

Firmaets allsidighet er også viktig for at lærlingen skal få en variert opplæring og få prøvd seg på de ulike områdene i opplæringsplanen. Dermed kan de ta hele utdanningen uten å måtte flytte til andre bedrifter.

JOBBER MED MENTOR

På en byggeplass med tomanns- og firemannsboliger på Nøtterøy er to av voksenlærlingene i arbeid.

Da vi var på besøk, holdt lærlingen Mathias Henriksen (26) og tømrersvenn Thomas Jensen (38) på med å forberede elementmontering på støpt plate.

– Jeg ble tatt godt imot og har en mentor og andre i firmaet med god kompetanse, fastslår Henriksen. Han var tre år i Forsvaret før han slo inn på veien til tømreryrket.

– Vi har et godt miljø og stort sett alt klaffer i forhold til kollegene, mener han.

Mentor Jensen skyter inn at han legger vekt på å vise hvordan han løser ulike oppgaver, men at han også lar lærlingen prøve seg fram.

– Det er lov å gjøre feil og det er lov å si fra om det er noe. Det hender lærlingen har noe å lære meg også! sier han.

Jensen mener det er viktig at elever på utplassering og ferske lærlinger må vise interesse for faget og for oppgavene som møter dem. Det er ikke noe godt signal å holde henda langt nede i lommene, mener han.

TATT GODT IMOT

Inne i en av boligene er Bjørn Erik Lehne (38) mentor for lærling Thomas Solberg (25). De er i gang med å gipse en vegg.

– Det er hyggelige kolleger her som har tatt godt imot meg, sier lærlingen. Han har vært i bedriften i ett år.

– Jeg får skryt og gode tilbakemeldinger, og har opplevd at det er lov å gjøre feil.

Solberg har et fire års lærlingløp, men ser allerede for seg at han gjerne fortsetter i firmaet om det blir mulig når han er blitt svenn. ■

Lærlinger må minnes på viktige holdninger til fag og kolleger

Holdninger til kolleger og hvor viktig det er å møte opp i tide på jobben, er noe av det første ferske lærlinger får høre om på vei inn til sin første arbeidsplass.

– Vi følger en rutine når lærlingene skal introduseres til arbeidslivet og legger vekt på hva som ventes av dem, forteller Kenneth Pedersen, daglig leder i Opplæringskontoret for tømrerfaget i Vestfold.

Hvert år introduserer han og kollegene mellom 60 og 80 nye lærlinger for tømrerfaget og bedriften de skal ha som lære plass.

MATPAKKE ER GOD Å HA

– Vi snakker med dem om holdninger til faget, om å vise motivasjon og ta tak i oppgavene man blir pålagt. Lærlingene må oppføre seg skikkelig på arbeidsplassen overfor kolleger og kunder. Kanskje burde de vurdere matpakke på jobben, framfor å måtte ut for å handle. De må også tenke på hvordan de oppfører seg i trafikken. Arbeidsgivers renommé er utsatt om firmabilen kjøres som en rånebil.

– Mange lærlinger må også minnes om at de må begrense privat bruk av mobilen når de er på jobb. Den må ikke ta oppmerksomhet fra arbeidsoppgavene. Noen firmaer forlanger at telefonen skal legges igjen i brakka, men det passer jo ikke om den må brukes til å dokumentere arbeid, poengterer Pedersen.

HANGLESJUK HJEMME

Når elever søker lære plass, er bedriftene opptatt av sjukefraværet de har hatt på skolen. Sjukefraværet er også viktig når de kommer i lære, får de nye lærlingene høre.

– I pandemien har vi fått beskjed om å holde oss hjemme om vi var forkjøla. Snart er vi tilbake til normalen, og da bør en ikke legge seg sjuk hjemme om en bare hangler litt, oppfordrer Pedersen.

Han legger ikke skjul på at det psykiske problemer kan være årsak til fravær blant lærlinger.

– Vi oppfordrer lærlingen og bedriften til

Kenneth Pedersen er daglig leder i Opplæringskontoret for tømrerfaget i Vestfold.

å snakke sammen om det er slike grunner til fravær. Fylket og Opplæringskontoret spiller på lag for å bidra til å løse sånne problemer.

OM KJEMIEN IKKE STEMMER

Selv om de aller fleste lærlingene og bedriftene finner ut av det med hverandre på en god måte, hender det noen ganger at kjemien ikke stemmer. Om det oppstår problemer, har opplæringskontoret mulighet til å flytte lærlingen til en annen bedrift. Det blir ofte til det beste for begge parter.

- De beste framdriftsplanene legger vi sammen med de utførende tømmerne, fastslår daglig leder Thomas Brenna og tømrrer Kjetil Brenna.

GODT Å KUNNE REISE ET HUS PÅ ÉN DAG

MODUM: Med elementer kan en enebolig reises i løpet av en dag.
- Det er stilig, en god følelse, forsikrer tømrrer Kjetil Brenna.

FAKTA: 3T BYGG AS, ÅMOT

Etablert i 2005. 21 ansatte. Daglig leder er Thomas Brenna.
Driftsinntekter på nesten 45 millioner kroner i 2020. (Kilde: Proff.no)
Medlem i Byggmesterforbundet og Mesterhus.

Første etasje er montert og stillaset står klart til heising og montering av veggene i andre etasje. [Foto: Kjetil Brenna]

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
PBL@BYGGMESTEREN.AS

Sammen med kollega Per Kristian Nygård satte Brenna i våres opp fire eneboliger med hjelp av elementer.

– Vi tok to hus av gangen og hadde det første tett og klart til takstein på halvannen uke. Det krevde én time ekstra i et par dager under monteringen, men for øvrig var vanlige arbeidsdager nok, forteller Kjetil Brenna.

– Det er godt å kunne gå hjem om ettermiddagen med huset reist selv om vi startet på støpt plate om morgenen, slår han fast.

Han er tømmer og prosjektleder i 3 T Bygg AS på Åmot i Buskerud. Firmaet er ledet av søskenbarnet hans, Thomas Brenna, som er begeistret for elementbygging når de bygger hustyper som er egnet til det.

NOEN HUS PASSER BEST TIL ELEMENTER

– I dette prosjektet passet det fint med elementer. Det var enkle huskropper i to etasjer og det var fire like hus med mange gjentakelser. Hadde vi plassbygd de samme husene, ville det gått én måned mer på hvert hus, mener Thomas Brenna og anser prosjektet som «god butikk» for firmaet.

Det er flere forhold som må ligge til rette for at det skal bli lønnsomt med elementer, mener han. Det handler om

Stort press på elementer

– Vi hadde sterkt press på elementer i høst og mange av kundene har det veldig travelt, forteller daglig leder Nils Olav Sætheren og driftssjef Roar Nilsen i Sætheren Element AS på Hønefoss.

Les mer på www.byggmesteren.as

hustype, god planlegging med stram framdriftsplan og en positiv innstilling til elementbygging hos tømmerne.

I prosjekter der elementer ikke egner seg like godt, velger firmaet å bygge med prekutt eller tradisjonelt på plassen.

TØMRERNE DELTAR I PLANLEGGINGEN

– *Hvorfor lyktes dere så godt med elementer i dette prosjektet?*

– Tømmerne som skal gjøre jobben ute, må være med på å legge framdriftsplanen, vi kan ikke sitte inne på kontoret og bestemme hva de skal rekke på en dag, mener Thomas Brenna.

– Vi må tørre å planlegge med tøffe marginer, og utnytte krana på bilen når den kommer med elementene, legger Kjetil Brenna til. Han har fulgt nøye med på timeforbruket og forberedt seg til neste

elementprosjekt.

– Det nytter ikke å legge inn en dag for sikkerhets skyld. Derfor må vi kunne stå dagen ut selv om det blir ut over vanlig arbeidsdag. I de mest hektiske dagene med elementheising, kan jeg ikke ha ansvar for å hente i barnehagen, understreker han.

GOD HJELP I KRANBILSJÅFØREN

– *Blir lastebilsjåføren en stressfaktor underveis?*

– De beste sjåførene vet at det må ta tid å heise og montere elementene, og de stresser ikke. De blir som gode medspillere som kan hjelpe med triks når sammenføyningen mellom elementer blir vanskelig.

– *Hva er den største fordelene med elementer?*

– Det er at vi får en veldig ryddig byggeplass med liten logistikk ut over elementleveransen. I dialog med en god sjåfør, kan vi også få hjelp med å løfte inn materialer så det blir mindre bæring og løfting for oss, forteller Kjetil Brenna.

KAN IKKE LÆRE BARE MED ELEMENTER

– *Taper tømmerfaget på denne bygge-måten?*

– Det kan du nok si. Det er en del tømmerere ikke gjør her, for eksempel bindingsverket som mange liker å sette opp, sier Thomas Brenna.

– Vi hadde med oss en voksenlærling på det ene huset og så at han ville manglet noe i opplæringen om han bare skulle bygd elementer i læretida, fastslår Kjetil Brenna.

– Han kunne ikke bare drevet med elementbygging om han skulle bestå svenneprøven. Foruten bindingsverket, fikk han ikke være med på å legge kledning, å justere den til vinduer og dører som krever en del trening. ■

Bygningskroppen er enkel og egnet seg godt til elementer.

Tømrerlærling Eirik Kristiansen fester sponflisene med krampepistol. (Foto: Ulf Magne Ulriksen NFK)

Læringer la nytt spontak i krigsleiren

FAKTA: KLUNGSET LEIR, FAUSKE

Fredet, viktig krigsminne. Byggene ble oppsatt med datidens lemmer og prefabriserte takkonstruksjoner. Leiren består av fem bygg over bakken og en omfattende kjeller/bunker med bl.a. røntgenrom, operasjonssal, vaskerom og likrom som er bevart slik de ble oppført.

FAUSKE: I sommer fikk tre læringer i Bygg Team Fauske en uvanlig oppgave på et av takene i Klungset leir.

AV **CHRISTOPHER KUNØE**
CK@BYGGMESTEREN.AS

– Det haster å slippe til ungdom på tradisjonelle arbeider. Særlig når det er sjeldenheter som dette spontaket, sier byggmester og kulturminnerådgiver i Nordland fylkeskommune, Ulf Magne Ulriksen.

Isolatbrakkas på Klungset er en sentral del av den tyske krigsleiren som ble oppført i 1942-43.

– Vi vet ikke helt sikkert hvorfor det er tekket med spon på tro med underlagspapp. Dette er en svært uvanlig tekking i Nord-Norge, særlig i kystområdene. Det kan være at man hadde spon og folk som kunne dette, mens andre materialer manglet i krigstiden, sier Ulriksen.

Byggmester Robert Hovland i Bygg Team Fauske. (Foto: Privat)

Riksantikvaren og Nordland fylkeskommune har lenge støttet bevaringen av krigsleiren. Denne gangen ville de ha med tømrerlæringer på arbeidet.

– Vi vet det er spesialister på spontak og jobben ble ledet av tradisjonshåndverker Karl Prytz. Men det er avgjørende at flere håndverkere også får prøve seg – særlig neste generasjon. Nordland har mange gamle bygninger som vil trenge flinke håndverkere om 10 og 20 år, forklarer Ulriksen.

Arbeidet tilfalt lærebedriften Bygg Team Fauske. Byggherren Klungset Leir AS bestilte god sponflis av furu fra sagbruken Sundset sag i Trøndelag.

LÆRTE MYE

– Det gamle spontaket var ganske råttent og dekket med bølgeblikkplater. Vi rev alt sammen, før vi la ny takpapp og lekter før hver enkelt sponflis, forteller tømrerlærling Mathias Bergli.

Tradisjonshåndverket er den første oppgaven 17-åringen ble satt til i læretida.

– Laget var et par av tømrerne og vi tre lærlingene. Vi fikk opplæring og prøvde oss fram på taket. Treflisene er 10 x 40 cm og skal legges tett i tett. Vi brukte vel seks uker, forteller han.

Eirik Kristiansen og Tobias Holmegård var de to andre lærlingene.

De var heldige med været og fikk bruke krampepistoler. Etter opplæring.

– Vi kunne skyte fast sponet i stedet for å spikre hver enkelt med hammer og stift. Det sparte oss for mye tid. Men vi så jo at de som la spontaket første gang, ikke hadde den muligheten, sier Bergli.

Spontaket ble ikke behandlet med noe i sommer.

– Det taket må tåle hardt vær og snø i Fauske, så det må nok behandles med en linolje- og tjæreblending. Ellers vil treverket slites ned, mener han.

VISER MULIGHETENE

Mathias Bergli er storfornøyd med det første halvåret av læretida.

– Her får vi varierte oppgaver i et trivelig firma. Bygg Team Fauske har ti ansatte og tre lærlinger, den andelen er det ikke mange som slår. Jeg fikk tidlig læreplass etter Vg1 fordi tømrerlinja ble lagt ned på Fauske. Valget var å flytte hjemmefra til en dyr hybel i Bodø eller bli noe annet – i stedet fikk jeg læreplass et kvarter unna hjemmeplassen, sier Bergli.

Spontaket viste lærlingene at tradisjonshåndverk er en mulighet i tømrerfaget.

– Nå vet vi hvordan et slik tak skal legges og det gjør nok ikke mange andre lærlinger! sier tømrerlærling Mathias Bergli fra Valnesfjord.

Byggmester Robert Hovland synes at Klungset leir er en spennende arbeidsplass for alle i firmaet.

– Å jobbe på verneverdige bygninger, er lærerikt for alle sammen. Enten du er en erfaren tømmer eller en lærevillig 17-åring, lærer vi mye nytt hver gang, fastslår Hovland. ■

I juli 1945 ble sykehuset overtatt av og var i sovjetisk drift fram til de siste fangene ble sendt fra Fauske en måneds tid senere. Forsvaret overtok Klungset leir i 1953. Heimevernet hadde den i en 20 års periode før den i 2012 ble solgt til Klungset Leir AS. Selskapet ivaretar bygningene og viser fram en unik samling av kjøretøy og våpen fra krigen. [Foto: Anja Heie, Riksantikvarens arkiv]

Tømrerlærlingene (f.v.) Mathias Bergli, Tobias Holmegård og Eirik Kristiansen er nesten halvveis i arbeidene med spontaket. [Foto: Ulf Magne Ulriksen NFK]

Tradisjonshåndverker Karl Prytz ser an starten på tekkingen. [Foto: Ulf Magne Ulriksen NFK]

Det gamle spontaket på Isolatbrakka kommer til syne under bølgeblikk-taket. [Foto: Klungset Leir AS]

PRODUKTER

TOYOTA HILUX

NY TOPPTRIMMET TOYOTA HILUX

GR SPORT leveres fra sommeren med kraftigere motor, 3,5 tonns hengerkapasitet og 1 tonns nyttelast.

Hilux GR SPORT er utstyrt med en kraftfull Hiluxmotor på 2,8 liter som ble introdusert i serien fra 2020, skriver Toyota Norge.

Motoren utvikler 204 HK (DIN) og leverer et dreiemoment på 500 Nm. Den er

satt opp med en sekstrinns, automatisk girkasse. Eksklusivt for Double Cab-versjonen, har GR SPORT Hilux kapasitet til nyttelast på 1 tonn og trekke tilhenger med bremses opp til 3,5 tonn.

I kupéen er det nye sportsseter foran med en kombinasjon av sort skinn og syntetisk semsket med røde perforeringer og kontrastsømmer.

RAMIRENT

BYGGER OM 500 BYGG- TØRKERE

Ramirent har bygd om nesten alle sine 500 byggtørkere for at de skulle være miljøvennlige og klare til bruk fra årsskiftet. Fra da ble det nemlig forbudt å fyre med fossil olje til byggvarme.

Administrerende direktør Fredrik Brandal sier at Ramirent ønsker å tilby løsninger som er gode for miljøet samtidig som det sikrer bedre økonomi og effektivitet i byggeprosjekter. Ramirents mål er å bli en nullutslippsbedrift, og det første delmålet er å være fossilfrie i løpet av 2023.

I konsekvensvurderinger Miljødirektoratet har gjort, er det anslått at forbudet mot fossil olje til byggvarme kan redusere utslipp av klimagasser med omtrent 85 000 tonn CO₂ i året fram til 2030 hvis den flytende mineraloljen erstattes av fornybare alternativer. Dette tilsvarer utslipp fra cirka 42 500 fossilbiler årlig.

CRAMO

BRAKKE- RIGGEN FÅR STRØM FRA SOLCELLER

Utleieselskapet Cramo har levert sin første rigg med solceller til prosjektet Nye Tøyenbadet i Oslo.

Anlegget består av 10 paneler montert på hver sin ramme som dekker ett brakketak. Totalt er det 40 paneler i anlegget, forteller Cramo.

Under optimale solforhold vil det kunne produsere 11,2 kVA, noe som reduserer behovet fra eksternt nett for å dekke strømbehovet til riggen. Skulle det bli overskudd av strøm, vil dette leveres ut på det vanlige forsyningsnettet på byggeplassen.

Bruk av solceller på brakkeriggen faller godt sammen med Oslo kommunes høye ambisjoner om fokus på miljø og bærekraft

i prosjektet, hvor byggherren blant annet stiller krav til miljøvennlig materialbruk og materialgjenvinning, videreføring av

fjernvarme som primær energiforsyning og bruk av sekundærkilder som energibrønner og solenergi.

Pust ut!

SUDOKU 0122

LETT:

			7				6	2
7				9		1	3	5
		5	3		6	9	4	7
	4	2	1	7	9	6		8
	5		6	3	8	4		
9	6	8	5		2	7		
	8	1	9				7	4
6		9			7	2		1
				1				

VANSKELIG:

			1	9				
	4		2		3		5	
				8	7		1	
	3		9	4	8			
				2	4			
9				5		1	7	
8								
		3					9	
6	5	7	8					

Fyll ut de tomme feltene slik at både de loddrette og vannrette radene, samt hver av boksene med 3 x 3 felter, inneholder alle tallene fra 1 til 9.

LØSNING:

LETT:

9	8	5	1	8	2	7	4	6
1	8	2	7	3	7	6	9	4
7	7	5	9	6	1	8	2	3
6	1	2	4	5	8	9	6	3
6	2	7	8	9	4	5	1	3
8	5	9	6	7	1	2	7	6
7	7	6	9	2	5	3	1	8
5	1	1	4	4	6	8	9	2
2	3	5	8	6	7			

VANSKELIG:

1	7	6	7	8	2	5	9	
2	6	9	7	9	6	1	7	
5	9	4	1	6	7	2	8	
8	2	1	9	5	6	7	2	6
6	7	2	1	2	9	8	5	
7	2	5	8	7	5	1	3	7
4	1	2	2	8	5	6	9	3
1	4	8	6	5	7			
2	7	1	9	6	7	1	5	2

GODT Å HØRE!

En byggmester nordpå var på fiske med sjarken sin da han ble overrasket av et forrykende uvær. Det gikk ikke bedre enn at sjarken gikk ned, og byggmesteren ble liggende i det frådende havet i lange tider før han ble hentet opp og brakt til sjukehus. Nyheten om det dramatiske forliset spredte seg, og da han hadde tint opp sånn noenlunde og var i stand til å ta imot besøk, banket lokal-avisa på døra.

Journalisten lurte på hva han hadde tenkt da sjarken var gått ned og han lå der i det iskalde havet? – Nei, hva tenkte jeg? svarte byggmesteren, – det må vel ha vært at i dag er jeg ikke i godt humør!

BOK

ELSE «SPROSSA» MED ENDA EI PRAKTBOK OM BYGNINGSVERN

Selv om hun har passert 80, gir hun seg ikke. Nå har Else «Sprossa» Rønnevig utgitt enda ei praktbok om å ta vare på kulturarven: Vern gjennom bruk.

Boka er lagt opp som en fortelling og erfaringsdeling om å restaurere et fredet hus, husmannsplassen Hesthagen i Ringsaker.

Hun regner seg som selvlært, og er opptatt av å formidle hva som er mulig å få til med gamle bygninger og plasser som dette. Gjennom dette og tidligere prosjekter har hun skaffet seg kunnskap som hun deler med andre som har fredede eller vernede bygg.

Underveis er ulike håndverkere og fagpersoner engasjert. Kurs er holdt og kursdeltakerne har lært selv og praktisert slik at det har vært gjenopprette hagebruket, vedlikeholde vinduer og lage takrenner av tre. Skoleelever har også fått være med.

Resultatet er eieren naturlig nok stolt av. Husmannsplassen Hesthagen framstår nå som et praktanlegg, med hovedhus, uthus og kjøkkenhage som inviterer interesserte inn for å se hvordan husmenn bodde og levde i tidligere tider. Denne plassen skal ha vært den siste av tusenvis av plasser som var bebodd og drevet av husmenn. Den ble etablert i 1805 og den siste husmannsfamilien bodde der helt til 1990.

Så har den stått ubebodd helt til Sprossa flyttet inn i 2020. Den har åpen-

bart en viktig historie å fortelle, og med boka gjør Else Rønnevig historien tilgjengelig for oss i dag og for kommende slekter.

BOKSIGNERING I OSLO: Elsa Rønnevig med Reidar Hagen som er en god venn og støttespiller. (Foto: Bettina Jebsen).

MEDIEPLAN 2022

PRISER OG STANDARD ANNONSEFORMATER

2/1 SIDE

(385 x 260 mm)

4 farger: kr. 37.990,-

1/2 SIDE HØYDE

(90 x 260 mm)

4 farger: kr. 19.150,-

1/3 SIDE BREDE/HØYDE

(185 x 87 / 58 x 260 mm)

4 farger: kr. 15.190,-

1/4 SIDE SPALTE

(43 x 260 mm)

4 farger: kr. 10.550,-

1/1 SIDE

(185 x 260 mm)

4 farger: kr. 27.100,-

1/2 SIDE BREDE

(185 X 130 mm)

4 farger: kr. 19.150,-

1/4 SIDE BREDE/HØYDE

(185 x 65 / 90 x 130 mm)

4 farger: kr. 10.550,-

1/8 SIDE BREDE/HØYDE

(90 x 65 / 43 x 130 mm)

4 farger: kr. 8.100,-

PRISER NETTANNONSERING

TOPPBANNER, 768 x 150 piksler, kr. 7.900,- pr. uke

NETBOARD L, 748 x 400 piksler, kr. 7.100,- pr. uke

SIDEBBOARD L, 360 x 400 piksler, kr. 4.100,- pr. uke

NETBOARD M, 748 x 300 piksler, kr. 5.100,- pr. uke

SIDEBBOARD M, 360 x 300 piksler, kr. 3.100,- pr. uke

NETBOARD S, 748 x 150 piksler, kr. 4.100,- pr. uke

SIDEBBOARD S, 360 x 150 piksler, kr. 2.100,- pr. uke

L: Large M: Medium S: Small

ANNONSE I NYHETSBREVET, 3 ganger i uken,

270 x 120 piksler, kr. 4.700,- pr. uke.

BRANSJEREGISTERET PÅ NETT, kr. 1.000,- pr. måned.

Ved åravtale gis 2.000,- i avslag.

Inkluderer også annonse i bladet (90 x 40 mm).

INNHOLDSMARKEDSFØRING 10.000,- pr. uke

UTGIVELSER 2022

UTG.	MATERIELLFRIST	UTGIVELSE
1	17. januar	31. januar
2	7. februar	21. februar
3	7. mars	21. mars
4	4. april	2. mai
5	5. mai	23. mai
6	3. juni	20. juni
7	8. august	22. august
8	12. september	26. september
9	10. oktober	24. oktober
10	7. november	21. november

OPPLAG

Godkjent opplag: **5.290** ihht. Fagpressens Mediekontroll

BILAGSPRISER

BILAGSKATEGORI	PRIS	Stifting, plast-pakking og porto beregnes i tillegg. Bilag kan også distribueres i deler av opplaget. Be om tilbud!
2 sider løst bilag	kr. 18.750,-	
4 sider løst bilag	kr. 33.900,-	
8 sider løst bilag	kr. 39.900,-	
4 sider stiftet bilag	kr. 28.600,-	
8 sider stiftet bilag	kr. 33.900,-	

SPECIALPLASSERING/ANNET

Omslagsside 2	kr. 33.300,-	Byråprovisjon: 5 %
Omslagsside 3	kr. 31.900,-	Formidlings-
Bakside	kr. 35.950,-	godtgjørelse: 2 %

Avbestillingsfrist: 3 uker før utgivelse
Reklamasjonsretten bortfaller hvis materiellfrist ikke overholdes. Reklamasjoner, rettelser og stoppordre må gis skriftlig.

Alle priser eks mva.

BYGG MESTEREN

POSTADRESSE: Postboks 5475
Majorstuen, 0305 Oslo

BESØKSADRESSE: Sørkedalsveien 9

INTERNETT: www.byggmesteren.as

ANNONSER:

Anne-Grethe Krogdahl, Tlf: 948 84 001

E-post: agk@byggmesteren.as

GRAFISK UTFORMING: Almås Design

Annonsemateriell sendes: jan@almaasdesign.no

TEMA:
**NORSKE
DØRER OG
VINDUER**

Norske produsenter er langt framme i å utvikle dører og vinduer som står i mot kulde, regn og vind. Vi besøker noen av de moderne og tradisjonsrike virksomhetene som leverer kortreiste produkter til små og store byggeplasser.

**02/22
FEBRUAR**
MATERIELLFRIST: 7/2

**BYGG
MESTEREN** **SPESIAL**
**FESTE-
MIDLER**

16 SIDERS BLAD I BLADET

Smartere skruer, spiker og beslag gir bedre framdrift og kvalitet. Utvalget av festemidler er stort og det kan være vanskelig å avgjøre hva som er riktig skrue, spiker eller lim til forskjellige formål. Til gjengjeld er valget avgjørende for å få best mulig resultat over tid, enten det er til kledning, sammenføyninger eller terrassen.

**03/22
MARS**
MATERIELL-
FRIST: 7/3

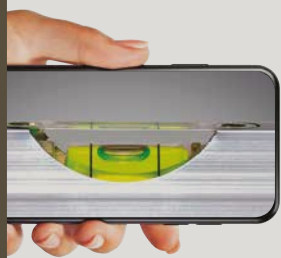
**BYGG
MESTEREN** **SPESIAL**
**BATTERI-
VERKTØY**

16 SIDERS BLAD I BLADET

Sager, bor og driller som er batteridrevne, blir stadig kraftigere og tåler lengre tids arbeid uten stopp. Vi ser på driftssikre verktøy av flere typer og henter inn erfaringer fra brukere.

**06/22
JUNI**
MATERIELL-
FRIST: 3/6

TEMA:
**DIGITALE
HJELPE-
MIDLER**

Tømreren tilbys nye og smarte digitale verktøy som kan lette mange arbeidsoperasjoner. Hvor gode er egentlig de digitale måleverktøyene, vater og laser nå? Har de andre begrensninger enn de analoge som de skal erstatte?

**07/22
AUGUST**
MATERIELLFRIST: 8/8

**BYGG
MESTEREN** **SPESIAL**
YRKESBIL

16 SIDERS BLAD I BLADET

Elbilene toger inn på byggeplassene, men ennå holder mange en knapp på dieselen. Alle vet jo at den går og går, og det vil den fortsette med også etter 2025 da det skal være slutt på å selge fossildrevne biler. Hva er gode bilkjøp for 2022 og 2023?

**09/22
OKTOBER**
MATERIELLFRIST: 10/10

**BYGG
MESTEREN**

NYHET!

I mars kommer årets første store temautgave:

BYGG MESTEREN SPESIAL

FESTE- MIDLER

16 SIDERS BLAD I BLADET

Smartere skruer, spiker og beslag gir bedre framdrift og kvalitet. Utvalget av festemidler er stort og det kan være vanskelig å avgjøre hva som er riktig skrue, spiker eller lim til forskjellige formål. Til gjengjeld er valget avgjørende for å få best mulig resultat over tid, enten det er til kledning, sammenføyninger eller terrassen.

03/22
MARS
MATERIELL-
FRIST: 7/3

